



**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

C. 5. De celebrandi Tempore.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80513](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80513)

Sectio I. De Missâ Receptiones sentent. 95

63 *filluc. tract. 5. n. 91. Auer. 9. 1. sect. 7. Valq. d. 230. c. 2.*

Denique Missâ fructus quoad satisfactionem quæ correspondet illis, pro quibus Missâ dicitur, quæ correspondet illis: quare si pro multis offeratur, in singulis proportionem servat: minuitur. Quia in singulis diuina sic facta censetur, ut cuiuslibet oblationi determinatus respondeat effectus qui totus applicari possit vni, vel multis: non autem in singulis multiplicari, sed diuini iuxta ipsorum numerum. Institutionem hanc colligimus ex communi praxi iam Apostolicis confirmata decretis, quibus iubentur Sacerdotes vni soli Missam applicare, non pluribus, cum ab vno recipiant stipendium. D. Tho. Scot. Gabr. & alij, quos sequitur Suar. d. 79. sect. 12. Henr. l. 9. c. 19. n. 1. Bonac. d. 4. q. 9. vlt. p. 1. c. 4. n. 6. Diana p. 4. r. 4. r. 10. l. 19. c. 6. p. 5. r. 12. r. 1. c. 8. 1.

64 *filluc. tract. 5. n. 91. Auer. 9. 1. sect. 7. Valq. d. 230. c. 2.*

CAPVT V.

De celebrandi Tempore.

64 *filluc. tract. 5. n. 91. Auer. 9. 1. sect. 7. Valq. d. 230. c. 2.*
Quod post ordinationem Sacerdotis per annum non celebrat, non delinquit. Quia licet detur præceptum celebrandi, non ita videtur vigere post Sacerdotium susceptum, ut mox debeat nouus Sacerdos celebrare: Requiritur ergo congruum temporis spatium ad ritus, & ceremonias addiscendas, & multo magis ad animæ preparationem, & ad deuotionis fomentum. *filluc. tract. 5. n. 91. & alij.*

65 *filluc. tract. 5. n. 91. Auer. 9. 1. sect. 7. Valq. d. 230. c. 2.*
 Si detur causa iusta non celebrandi per diuturnum tempus, non erit peccatum abstinere. Quia quamvis sit Sacerdotibus impositum celebrandi præceptum, hoc habet, sicut alia suas iustas excusationes. *filluc. tract. 5. n. 91. Suar. d. 82. sect. 2. & alij communiter.*

66 *filluc. tract. 5. n. 91. Auer. 9. 1. sect. 7. Valq. d. 230. c. 2.*
 Si vero Sacerdos sine iustâ causâ per diuturnum tempus à celebratione abstinere, regulariter lethale peccatum committit: Quia quidquid sit de principis intrinsicis obligationis celebrandi, extrinseca principia satis celebrationem suadent. Nam Sacerdos nunquam, vel rarissime celebrans communiter, spirituale detrimentum, periculum liberius delinquendi, & aliorum scâdâlium incurrit. Nec moraliter hæc omnia possunt à nunquam, vel rarissime celebrante vitari. *Manuel in sum. p. 1. c. 247. de Missâ. n. 4. Card. de Lugo d. 20. sect. 1. Suar. d. 82. sect. 1.*

67 *filluc. tract. 5. n. 91. Auer. 9. 1. sect. 7. Valq. d. 230. c. 2.*
 Simplex Sacerdos die festo (quando non est alius, qui celebret) tenetur sub mortali facere Sacram, quod laici possint audire ad præceptum implendum. Quia charitas obligat ad succurrendum necessitati præsertim spirituali proximi, quoties commodè possumus: sed ille Sacerdos tunc potest tali fidelium necessitati succurrere: Ergo tenetur. Datur autem vera necessitas, quia licet populus non peccaret non audire tunc Sacram, priuaretur tamen spirituali fructu, quem ex facti audicione perciperet, pluribus forsitan necessitatum ad vires animi reparandas. Profecto rarissime Sacerdos in festo populum sine Missâ relinquit, quin aliquam infamiam notam incurrat, quam ex charitate propria tenetur evitare. *Manuel in sum. tom. 1. c. 247. n. 6. Mouret p. 3. c. 5. §. 8. m. 1.*

Exhib. & Mend. Theol. Moral. T. III.

68 *filluc. tract. 5. n. 91. Auer. 9. 1. sect. 7. Valq. d. 230. c. 2.*
 Certè iure diuino nec singulis Sacerdotibus, nec singulis Ecclesiis, nec Ecclesiæ toti præcipitur, vel prohibetur quotidianum sacrificium. Quia nullibi reperitur talis determinatio temporis iure diuino facta. *Suar. d. 82. sect. 2. cum alijs.*

69 *filluc. tract. 5. n. 91. Auer. 9. 1. sect. 7. Valq. d. 230. c. 2.*
 Cathedralibus Ecclesiis quotidiana celebrationis inest obligatio. Quare debent Episcopi, vel Præfetti talium Ecclesiarum curare, ne desit vllâ die in illis sacrificium. Quia ex c. *Iteratur, de consecr. d. 2. & c. cum creatura, de celebr. Missar. præscribitur.* Inuit Ecclesiæ consuetudo, quæ vim legis habet, & communis sensus fidelium, qui graui scandalo pungerentur, si sine iustâ causâ in his Ecclesiis sacrum omitteretur. Quare censo eis stipendia cum hac obligatione exhiberi. *Sotus in 4. dist. 13. quest. 2. artic. 2. Valq. d. 232. num. 13. filluc. tract. 5. num. 104. Coninch. q. 83. n. 203. Azor. tom. 1. l. 10. c. 24. q. 2. Laym. l. 5. r. 5. c. 3. n. 5.*

70 *filluc. tract. 5. n. 91. Auer. 9. 1. sect. 7. Valq. d. 230. c. 2.*
 Eisdem rationibus hoc extenditur communiter à Doctoribus ad Ecclesias Collegiatis, si sufficientem habeant numerum Sacerdotum. Item ad Conuentus, ubi mediocri saltem sit sacerdotum numerus. Imò ad Ecclesias Parochiales, quæ si suppetit numerus competens Sacerdotum. At in his attendi debet consuetudo, seu constitutiones Synodales cuiusque Diocesis. *Valq. d. 232. n. 13. Coninch. q. 83. n. 205. Laym. l. 5. r. 1. c. 3. cap. 3. n. 2.*

71 *filluc. tract. 5. n. 91. Auer. 9. 1. sect. 7. Valq. d. 230. c. 2.*
 In cunctis anni diebus, triduum Maioris Hebdomadæ si demas, celebrare licet, nisi forsan obster interdictioni alicubi. Feria sexta Maioris Hebdomadæ celebrare non licet. Declarauit Innocent. l. cap. *Sabbatho, de consecr. dist. 3. fatuus: idem in Traditione Ecclesiæ habet.* isto biduo Sacramenta penitus non celebrare. Quare Sacerdos in officio solemnium Parasceues non consecrat, sed hostiam pridie consecratam, & asseruatam consumit sine sanguine sub speciebus vini, quæ consuetudo generalis, & vetus inuolabilis vique ad hæc tempora perseverat. Quia cum Ecclesia recolat eâ die realem Christi passionem, & cruentum sacrificium, non repræsentat mysticè, nec immolat incruentè. *D. Thom. 3. part. quest. 83. art. 2. ad 2. Sabbatho sancto similiter olim prohibitum fuit celebrare, ut constat ex præfato textu, nam Ecclesia per totum etiam illum diem in ieiunio, luctu, & repræsentatione mortis Domini cæ perseverabat, Missamque Resurrectionis nocte celebrabat in ipsâ. Postea verò Missâ Resurrectionis anticipata fuit ad ante meridianum Sabbathi tempus. Constat ex praxi Doctorum consensu.*

72 *filluc. tract. 5. n. 91. Auer. 9. 1. sect. 7. Valq. d. 230. c. 2.*
 An liceat eodem die sæpius celebrare: si roges, respondeo iure naturali vel diuino veritè non esse: iure tamen Canonico prohiberi. *c. suscipi, de consecr. d. 1. c. Consulti. c. Te referent de celebr. Missar. Ita D. Tho. 3. p. q. 83. a. 2. ad 5. Indicatur hisce in capitulis duplex prohibitionis ratio, prima mystica scilicet ad repræsentandam sufficientiam vniici sacrificij cruenti Christi Domini: secunda moralis, quia vix potest homo se dignè singulis diebus ad Missam vnicam præparare.*

73 *filluc. tract. 5. n. 91. Auer. 9. 1. sect. 7. Valq. d. 230. c. 2.*
 Quæ huius prohibitionis exceptiones in præfato c. *Consulti* continentur, prima Natiuitatis Domini, secunda occurrentis necessitatis. Et quidem die Natalis Domini tres Missæ dicuntur, ut triplicem Christi generatio diuina, temporalis, & spiritualis indicetur. *D. Tho. q. 83. a. 2. ad 2.*

Circa

EPISCOBAR
Theol. Moral.
Tom. III. IV
Episcobar

74 Circa secundam exceptionem censetur causa sufficiens necessitatis, quando Parochus coadiutore carens, duas habet Ecclesias, ne alteruter populus die festo Missa prioretur. Quia uterque habet ius Missam suam in Parochia audiendi. Bonac. d. 4. q. ult. punct. 7. §. 5. n. 9. Suar. d. 80. sect. 3. Vasq. d. 23. c. 5. Azor. to. 1. l. 10. c. 24. g. 8. Coninch. q. 83. n. 212. Laym. l. 5. tr. 5. c. 4. n. 6. Moneo tamen, requiritur, ut talis Parochus in oppidis diuersis diuersas Parochias habeat.

75 Parochus caris coadiutore & duas Parochias regens, Feria 5. Cœnæ solum in Parochia principaliori est celebraturus, & Eucharistia in monumento reconditurus: ne cogatur Feria 6. si velit in utraque officium agere, particulam immixtam vino sumere, subindeque non ieiunus in secunda communicare. Quod etsi quidam admittant, ne alterutra Parochia illius diei officio prioretur: nullumius petis, nec probat autoritas. Quare si Sacerdos non prauidens impedimentum in utroque loco celebraturus, & Eucharistia in monumento repositus: poterit non sumere vinum in officio priori, nec illud in Calice mittere: sed solum particulam hostiæ. Quia illa ceremonia non est adeo essentialis. Si verò iam vinum absumpsit, non peragat officium in altera Parochia, sed in Saccario Eucharistia recodatur. Suar. d. 80. sect. 3. Manuel in sum. to. 1. c. 247. n. 5. Martin. to. 4. d. 40. n. 7.

76 Varij præterea casus præter duos indicatos à Doctorib. annumerantur, qui bis posse in die Missam dici suadent. Primus ob sacrificij perfectionem; scilicet si Sacerdos post hostiæ consecrationem recorderetur, se dixisse iā eo die Missam, debet consecrare Calicem, & perficere sacrificium. Similiter si Sacerdos post consecrationem deficiat, nec adsit alius, nisi qui iam Missam dixit, & ablutionem, imò & alios postmodum cibos sumpsit, debet iterum celebrare, ne maneat sacrificium imperfectum. Auerl. de Euch. q. 11. sect. 15. §. Per uerba. Secundus, ne moribundus sine viatico decedat, potest dici secunda Missa. Quia verè magna est communionis necessitas in mortis articulo. Tol. Syluest. Henr. Chamer. Graff. Azor. quos sequitur Bonac. d. 4. q. ult. punct. 7. §. 5. n. 10. Coninch. q. 83. n. 215. Fag. pract. l. 3. c. 17. n. 8. Card. de Lug. d. 20. n. 44. Martin. d. 40. n. 12. Alij plures casus à Doctorib. exprimuntur, in quibus dissentient: ideoque ad secundam eos sectionem remitto. Monuerim interim casus hosce olim fuisse receptos ut in plurimum ob Sacerdotum paucitatem: nunc autem propter eorundem copiam in desuetudinem abiisse. Quare si alicubi nunc etiam tanta raritas Sacerdotum daretur, ut esset sufficiens necessitas, licebit iterata celebratio iuxta morem regionis, & de consensu Prælati, si possit obtineri. Addiderim, licere pariter sæpius in die celebrare, quoties iuxta necessitas etiā extrinseca occurrat, videlicet populi perturbatio, multorum querimonia vel scandalum nisi rursus celebraretur. Quia in c. Consultuisti, de celebr. Missar. generaliter petitur iuxta necessitas; & quia iure non determinatur, prudētis arbitrio relinquitur. Syluest. v. Missar. q. 7. Nau. c. 25. n. 87. Henr. l. 9. c. 30. n. 7. Lay. l. 5. tr. 5. c. 4. n. 6. Coninch. q. 83. n. 216.

77 Quamam hora celebrare liceat? si rogites. Missa priuata quacumque hora ab Aurora usque ad Meridiem dici potest. Et nulli licet ante Auroram, vel post Meridiem celebrare. Regula Missalis, Conc. Tolet. anni 1583. D. Tho. 3. p. q. 83. a. 2. ad 4. & Doctores communiter. Aurora

autem nomine non intelligitur ortus solis, sed eius irradiatio prima, quam alij vocitant primam aëris illuminationem, vel lucis initium, aut crepusculi, quod præcedit solis ortum per vnam, aut duas horas pro temporum varietate. Nam circa æquinoctia præcedit per horam & quadrans; circa Solstitia, per duas horas, & quadrans; circa media tempora plus minus, ut, prout magis accedit ad hunc, vel illum terminum. Card. de Lug. d. 20. n. 31. Auerl. q. 11. sect. 3. §. Quarto intra.

Ab hac Regula excipitur primo Natalis Dñi dies in quā conueniunt Doctores, primam Missam dici posse mox post mediam noctem, & sic seruat praxis Ecclesiæ. Quia hoc saltem conceditur in c. Noctē sanctā, de consecr. d. 1. Excipitur secundo necessitas, ratione cuius potest fieri sacrum ante lucem, v. g. quoties id necessarium sit ad communicandum infernum alioquin forsan sine viatico decessurum. Quia nec consuetudo, nec Missalis præceptum obligare cum tanto rigore censetur, ut non sit maioris momenti moribundo succurrere, quam lucem ad celebrandum expectare. An ad hoc necessaria sit Prælati licentia, necne proprio Problemate discutiam. Certè mediā nocte posse propter moribundi Communionem celebrari existimo. Laym. l. 5. tr. 5. c. 4. n. 2. Diana p. 2. tr. 14. res. 33. Tunc enim etiam præponderat moribundi necessitas, qui si diutius expectet, forsan sine viatico discedet. Tertio excipitur necessitas iter faciendi. Et quidem inter Episcopos privilegia numerantur, quod causa itineris vel ipse vel alius coram ipso possit ante lucem celebrare. Gloss. in c. final. de priuileg. in 6. quod communiter recipiunt Doctores. Imò potest quilibet Sacerdos ob necessitatem iter faciendi vel similem ante debitam horam celebrare ex sententiā Henrici. l. 9. c. 24. n. 4. & Sa v. Missa, n. 27. qui sic ait: Ante Auroram celebrare licet ob necessitatem aut urgentem causam, ut ob iter faciendum. At in editione correctā dicitur: Non licet ante Auroram notabiliter, aut post Meridiem celebrare sine dispensatione. Merito quidem. Quia non solum Missalis Rubrica repugnat, sed etiam consuetudo; sola quippe itineris commoditas non sufficit, nec timorati Sacerdotes id sine privilegio agunt. Fagund. pract. l. 3. c. 17. num. 3. Laym. l. 5. tr. 5. c. 4. n. 3. Qui tamen excipit cum Soto in 4. d. 13. q. 2. a. 2. Nisi modica sit anticipatio cuius in materiā morali ratio non habetur. Vel nisi causa publica sit, v. g. quia populus peregrinationem est institutus. Adde pariter, nisi consuetudine sit inductum, ut quando dies breuissimi sunt, longè ante lucem pro famulis, operariis, & viatoribus sacra fiant: quod in Germania, Belgia, & Aquitania receptum esse testatur Gabriel. lect. 14. in Canon. Nauar. Vasquez Laym. & alij. Excipitur quartò privilegium, quale dicuntur Cardinales habere, ut quamvis iter non faciant, celebrent ante lucem. Diana part. 6. tr. 8. res. 40. Item omnibus fere Regularibus concessum est, ut ante lucem, vel post meridiem ex causa possint celebrare. Manuel tom. 1. sum. c. 24. §. n. 1.

An post Meridiem celebrare liceat, nec ne, fest. 2. exponam. In præsentī annoto, consuetudinem non celebrandi post Meridiem non certò esse cum obligatione graui receptam. Forasan enim sicut ob humanam fragilitatem introducta fuit, sic in eius leuaten conseruatur. Aliquali

Seccio I. De Missâ Receptiones sentent. 97

quali tamen liberalitate recitata, ita ut latius accipatur Meridies, quam Aurora, non solum licebit inchoare Missam in Meridie quamvis ferre tota post illum dicatur: sed etiam aliquanto post Meridiem inchoari potest. Quanto vero tempore post Meridiem liceat inchoare Missam variant Auctores. Quidam assignant tertiam horæ partem, quidam dimidiam horam, alij tres quadrantes, alij horam. Card. de Lugo dist. 20. n. 38. & 41. Diana p. 2. tr. 14. ref. 34. & p. 5. tr. 13. ref. 7. Auerla q. 11. sect. 15. §. Attamen. Episcopus potest ob iustam causam dispensare, sicut in alijs Ecclesiasticis præceptis. Sine dispensatione potest celebrari ad communicandum moribundum. Ob publicam causam, quoties in diebus festis Missa solemnis, aut concio finitur post Meridiem, inchoari possunt post illam Missæ priuatæ. Quia quando durat officium Missæ solemnis, pro Missis priuatis tempus censetur idoneum. Ob Principis funus, posse Missam inchoare longè post Meridiem docet Laym. l. 5. tr. 5. c. 4. n. 3. & Fagund. præc. l. 1. c. 17. Ratione itineris Episcopi possunt sicut per horam ante lucem, sic etiam post Meridiem celebrare, vel celebrantem audire. De reliquis Sacerdotibus id negatur, quia nullibi constat, illos tali privilegio fuisse, quod Episcoporum est proprium. A ratione vel itineris, vel necessitatis similis, omnibus Sacerdotibus licet per horam post Meridiem celebrare: quia maior latitudo conceditur in hoc termino, quam in matutino. Quod si Doctores moraliter extendunt Meridiem usque ad primam horam pomeridianam etiam non vigente necessitate, nil mirum, si ratione necessitatis extendatur. Existimo tamen ad illam extensionem exigere causam aliquam, qua posita, multò tutior erit celebratio per horam post Meridiem; Dian. p. 2. tr. 14. ref. 34. & p. 5. tr. 13. ref. 7. Philip. de la Cruz tr. 10. §. 1. coroll. 2.

Regularibus concessum est, ut una hora post Meridiem celebrare possint itineris vel alterius impedimenti legitimi causa. Porro hoc privilegium celebrandi per horam ante lucem, vel post Meridiem (ut aliquid operetur) intelligitur de hora vel ante, vel post tempus illud, quo licet iure communi celebrare. Quapropter quoties causa, vel necessitas, vel consuetudo concedunt horam pomeridianam celebrationi, poterit Religiosus post horam secundam celebrare. Magis amplum privilegium concessit Eugenius IV in Bulla 11. Bullarj Regular. ut iusta de causâ vel itineris, vel simili celebrarent usque ad nonam, Card. de Lugo d. 20. n. 32.

CAPVT VI.

De loco, quo celebrare liceat.

IN RE communi non licet celebrare Missam extra Templum, seu locum sacrum ad hoc spiritualiter deputatum. Quia sic expedire visum est, tum ad debitam huius sacrificij reuerentiam, tum ad maiorem fidelium deuotionem. Et quamvis antiqua iura postulent Templum consecratum iam vsus obtinuit, ut sufficiat locus benedictus, vel per Episcopum sigillatim ad diuinum cultû & sacrificium offerendum designatus, quod constat ex Trid. sess. 22. decreto de obseruandis, c. cuius Eccl. & Mend. Theol. Moral. 7. 11

randis in Missâ. Semper tamen requiritur, ut saltem altare sit consecratum. D. Tho. 3. p. q. 83. a. 3. & eius commentatores ibi. Syluest. Angel. & alij Thomistæ v. Missa.

Et quidem c. Missarum, de consec. d. 1. committitur Episcopo designatio locorum ad celebrandum per hæc verba: *Missarum solemnia non vbiq; sed in locis ab Episcopo consecratis, vel ubi ipse permiserit, celebranda esse censemur.* Vnde colligo sufficere consensum Episcopi tacitum, id est, quod Episcopus per se, vel per suos officiales sciat, Ecclesiam aut Capellam fundari, ac in illam celebrari Missam, & non repugnet. Quia textus ille solum Episcopi permissionem requirit. Zerol. p. 1. prælix Episc. v. Missa, n. 1. Sylua tr. de benef. p. 1. q. 6. n. ult. Fagund. præc. l. 1. c. 13. n. 5.

Ab hoc iure communi quidam casus excipiuntur quibus liceat extra locum sacrum celebrare. Primus est necessitas, vel ob facultatē à legitimo Superiore concessam, vel ob c. *Sicut non alij, de consec. d. 1.* Et quidem per necessitatē olim Apostoli per domos priuatas sacrum frangebatur panē, Act. 1. & Pontifices tempore persecutionis in domo priuata, vel in cryptis celebrabant. In ipsique carceribus sacrificia fuisse per acta, refert Baron. Anno 304. n. 39. Ann. 377. fine, Anno 404. n. 19. Laym. l. 5. tr. 5. c. 5. n. 3. Nunc in c. *Concedimus, de consec. d. 1.* Duplex casus assignatur: primus quando Templum sunt diruta ab hostibus, vel à temporum ruina: possunt interim Missæ in Capellis cũ tabulâ consecratâ celebrari, donec Templum restituantur. Coninch. q. 83. n. 224. & Laym. citat. Secundus casus est, quoties in itinere positus Ecclesia defuerit, tunc enim subdio, vel in tenitorijs stabula consecrata, cæteraque sacra ministeria sacro peragendo necessaria non desunt, Missarum solemnia celebrari conceditur. Suar. d. 81. sect. 3. Fill. tr. 5. n. 14. Card. de Lugo d. 20. n. 48. Colligo inde, celebrari posse tam in Castris pro militibus, quam in littore pro nautis intra turremes existentibus, vel pro multitudine nauigantium in alijs nauibus, ut die festo Missam audiant. Suari. pro itinerantibus requirit, ut in multis diebus itineris non occurrat aptus ad celebrandum locus. Coninch. & Card. de Lugo postulat, ut alias diu debeant Missâ carere; non tamen assignant, quantum temporis exigatur, ut ratione itineris, vel similis causæ possit quis subdio celebrare, vel extra locum sacrum. Auerla q. 11. sect. 14. §. Tercio tamen. docet, sufficere necessitatē audiendi Missam in festo die. Censeo haud posse oppositum vel ex textu, vel vrgentiatione probari. Sa. v. Missa, n. 20. sic: *Licet in necessitate extra Ecclesiam celebrare sine licentiâ Episcopi, ut si quis sit in itinere, vel Ecclesia populum non capiat. Nec id prohibetur per Tridentinum.* Igitur ad necessitatē pertinet, quoties in magno populi conuentu, quem Ecclesia non capit, ad fores Ecclesiæ vel etiâ subdio decenti tamen loco celebrari solet. Card. de Lugo licentiam Episcopi requirit quando ad ipsum facilis patet aditus, vel ad eius Vicarium in his casibus. At Sa ibi Nauar. c. 25. n. 82. Valq. d. 23. c. 1. dicunt expresse licentiam Episcopi non requiri, quasi sola necessitas his in casibus sufficiat. Reor tamen licet licentia non ex obligatione, sed ex solâ decentiâ postuletur, tutius esse illam perire, quando facile obtineri potest. Henriq. l. 9. c. 27. n. 2. Auerla q. 11. sect. 14. §. Tercio tamen.

An liceat in mari, vel in fluuio celebrare sect. 2.

82

Commisita est Episcopo apti ad Missam loci designatio.

83

Quidam casus ab hoc iure communi excipiuntur.

EPISCOBAR
Theok More
Tom III. IV
F. IV

84

1 2 alcu